

“2-B” Yeniden Gündemde**Nurel KILIÇ**

6831 sayılı Orman Kanunu; ormanı, “...tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları, yerleriyle birlikte orman sayılır...” biçiminde tanımlamaktadır.

Türkiye’de orman konusu, beş farklı yasa ile düzenlenmiştir.

- 1) Anayasa (Madde: 44, 168, 169, 170),
- 2) Türk Medeni Kanunu (Madde: 715, 729, 740, 751, 755, 756, 818, 999),
- 3) 6831 sayılı Orman Kanunu,
- 4) 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun,
- 5) 3402 sayılı Kadastro Kanunu (Madde: 4, 7, 14, 16, 17, 18, 22, 45, 46).

Anayasada ormanın tanımı yapılmamış, konu orman yasalarına bırakılmıştır.

31.08.1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanununda yer alan tanımda;

Ormanı belirleyen “ağaç”, “ağaççık” toplulukları ve “yer” öğeleri, 1937 tarih ve 3116 sayılı; 1945 tarih ve 4785 sayılı; 1950 tarih ve 5653 sayılı yasalarda da aynen korunmuştur.

Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay’a göre; ağaçlar herhangi bir nedenle yok olursa, yerleri ormanın bir unsuru olmak niteliğini yitirmez; orman toprağı ve yeri olmakta devam eder.

(Anayasa Mahkemesi Kararı, 10.03.1966, E.1965/44, K.1966/14; Anayasa Mahkemesi Kararı, 28.11.1989, E.1988/63, K.1989/47; Yargıtay H.G.K.Kararı, 03.06.1998, E.1998/20-463, K.1998/386).

Çizelge 1. Orman Alanı Miktarı ve Ormanlık Oranı

Normal Koru (Ha)	Bozuk Koru (Ha)	Normal Baltalık (Ha)	Bozu Baltalık (Ha)	Açıklık Alan (Ha)
8.940.214	6.499.380	1.681.006	4.068.146	56.657.254

Kaynak: Orman Bakanlığı

Toplam Koru Ormanı (Ha) : 1.5439.594

AR& GE BÜLTEN

ARAŞTIRMA VE MESLEKLERİ GELİŞTİRME MÜDÜRLÜĞÜ
KASIM

Toplam Baltalık Ormanı (Ha)	: 5.749.152
Normal Orman Alanı (Ha)	: 10.621.220
Bozuk Orman Alanı (Ha)	: 10.567.526
Toplam Orman Alanı (Ha)	: 21.188.746

Ormanlık Oranı : % 27,22

Anayasamızın 169 uncu maddesi ve buna paralel olarak düzenlenmiş olan 6831 sayılı Orman Kanununun 2-B maddesine göre; bir yerin orman niteliğini tam olarak kaybedip kaybetmediği Orman Kadastro Komisyonlarınca değerlendirilmekte ve 31/12/1981 tarihinden önce orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan yerler Orman Kadastro Komisyonlarınca 6831 sayılı Orman Kanununun 2-B maddesi hükmü gereğince Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılmaktadır.

Özellikle 2003 yılı Mart ayında gündeme getirilen ve kamuoyunda "2-B" olarak bilinen Anayasa'nın 170. maddesindeki değişiklik ile orman niteliğini kaybeden arazilerin orman sınırları dışına çıkarılması yanısıra 6831 sayılı yasadaki değişiklikler ile kızılçam ve kestaneliklerin orman ağacı sayılmaması yönündeki çalışmalar hakkında bilgilendirmelerin yetersizliği nedeniyle kamuoyunda farklı görüşler oluşmuştur.

"2-B" olarak adlandırılan "Orman vasfını kaybetmiş Hazine arazileri" için Çevre ve Orman Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından yeni kanun tasarısı hazırlanmıştır. Orman sınırları dışına çıkarılan yerler, rayiç değerden satılarak, 4.5 milyar metrekaarelik alanı kapsayan 2-B'lerin satışından 10 milyar YTL gelir beklenmektedir.

Türkiye'de orman vasfını kaybetmiş Hazine arazilerinin toplam büyüklüğü 473 bin hektar olarak ölçülüyor.

2-B'ler, özellikle İstanbul, Antalya, Balıkesir, Mersin, Muğla, Bolu, İzmir, Bursa gibi illerde yer alıyor.

İstanbul'da Sultanbeyli, Ümraniye, Sarıyer ve Beykoz'un bir bölümünü de yine orman niteliğini kaybetmiş Hazine arazilerinin oluşturduğu, bu nedenle 2-B'lerin buralarda evi, işyeri olanlara öncelik verilerek satılması halinde, en az 10 milyar YTL'lik bir gelir elde edileceği düşünülmektedir.

Bu merkezlerde üzerlerinde semt, mahalle, hatta ilçeler bulunan 2-B'lerin satışına olanak sağlayacak olan taslakta;

- ✓ Orman kadastrosu yapılmış yerlerde, bir defadan fazla orman sınırları dışına çıkarma işleminin yapılamayacağı,
- ✓ Orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin, Çevre Bakanlığı'nın talebi üzerine Hazine adına tescil edileceği,

- ✓ Orman içi köylülerinin yerleştirilmesi amacıyla orman sınırları dışına çıkarılacak Hazine adına tescil edilen yerlerden Çevre ve Orman Bakanlığı'nca uygun görülenlerin Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na tahsis edileceği,
- ✓ Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki taşınmazlardan, tekrar orman olarak değerlendirilmesi mümkün olanların Maliye Bakanlığı'nca Orman Genel Müdürlüğü'ne tahsis edileceği,
- ✓ Satıştan elde edilen gelirlerin, orman köylülerinin kalkınmalarının desteklenmesi için kullanılmak üzere Çevre ve Orman Bakanlığı bütçesine özel ödenek kaydedileceği,
- ✓ 2-B'lerin satışında, rayiç bedel tespitinin özel komisyonlarca gerçekleştirileceği

yer alan temel hükümlerdir.

- ❖ Anayasa'nın 169. maddesinin dördüncü ve son fıkrasında, orman sınırlarının daraltılabileceğinin kabul edildiği, bu hükmün 6831 sayılı Orman Yasası'nın 2. maddesine de aynen yansıtıldığı, 2-B deyiminin de kaynağını buradan aldığı,
- ❖ Anayasanın 170. maddesinde, orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin, "**...orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için devlet eliyle ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsisi kanunla düzenlenir**" denildiği,
- ❖ Anayasamıza göre, 2-B'lerin yalnızca orman köylüsünün yararlanmasına tahsis edileceği; orman köylüsüne tanınan hakkın ise mülkiyet değil yararlanma olduğunun belirtildiği, hususu konunun bir diğer yönüdür.
- ❖ Anayasa'nın 170. maddesi doğrultusunda 17.10.1983 günlü ve 2924 sayılı "**Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun**" çıkarıldığı, 57. Hükümet tarafından, 2924 sayılı yasaya göre, 2-B alanlarının satış yetkisi, 29.06.2001 tarihli ve 4706 sayılı "**Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun**"un 3. maddesi ile Maliye Bakanlığı'na devredilmiştir.

Bu yetki, Anayasa Mahkemesi'nin 14.09.2001 günlü ve E.2001/382, K.2001/8 sayılı kararı ile (Resmi Gazete, 15.09.2001, sayı: 24524) önce yürütmesi durdurulmuş ve ardından Anayasa Mahkemesi'nin 23.01.2002 günlü ve E.2001/382, K.2002/21 sayılı kararı ile (Resmi Gazete, 04.10.2002, sayı: 24896) iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçesinde, "**...yasa koyucunun, bu alanların (2-B'lerin) kullanıcılarına veya başkalarına, hatta orman içi köyler halkına satılmasını veya bu amaçla devredilmesini sağlayacak bir düzenleme yapması olanaklı değildir...**" denilmektedir. Dolayısıyla, Anayasa'nın 170. maddesinde

değişiklik yapılmadığı sürece, 2-B'lerin, halen kullanıcı olan kişilere, orman köylüsü olanlara satılmasının olanaksız olduğu belirtilmektedir.

Ayrıca, yasaya göre; orman vasfını kaybetmiş arazilerin sadece orman köylüsüne satılabileceği öngörülmektedir. Ancak, çoğu arazi, birkaç el değiştirmiş durumdadır.

Bu nedenle öncelikle;

Konu ile ilgili bilgilendirmelerin yapılması suretiyle ortak görüşler doğrultusunda bir karar verilmelidir.

Ayrıca, bu madde; her bölgede, o bölgenin özelliğine göre ele alınarak değerlendirilmelidir.

Kaldı ki, orman özelliğini yitirmiş özellikle gecekondulaşmanın başladığı alanlardaki arazilerin satışı ile bölgedeki kaçak yapılaşmanın önüne geçilerek, modern uydu kentler oluşturulması teşvik edilebilir.

Bunun yanısıra orman vasfını kaybetmiş arazilerde bir süre yapılacak bakımla tekrar eski doğal canlılığına kavuşacak arazilerin ise satışının yapılmaması bu bölgelerde yenileme çalışmalarının gerçekleştirilmesinde yarar görülmektedir.

Orman olma vasfını kaybeden ve yeniden ormana dönüştürülmesi artık mümkün olmayan 473 bin hektar arazi üzerinde alt yapısı sağlanmış 400 bini aşkın yapının yer aldığı, bu yapıların ekonomik ve sosyal açıdan yıkılmasının mümkün olmadığı belirtilmektedir.

Bu nedenle maddeye göre herhangi bir yer için "orman sınırları dışına çıkarma" kararının verilebilmesi için;

- ☞ Su ve toprak rejimine zarar vermeme,
- ☞ Orman bütünlüğünü bozmama,
- ☞ Çevresindeki orman ekosistemlerinin tüm öğeleriyle kendisini yenileyebilme gücüne zarar vermeme, ormancılık çalışmalarının etkenlik, verimlilik ve kârlılık düzeylerini düşürmeme koşullarının eş zamanlı olarak aranması sağlanmalıdır.
- ☞ "2-B arazilerinin" yersel dağılımları tespit edilmeli, bu alanların sağlıklı kentselleşme ve barınma, sürdürülebilir tarım ve hayvancılık ilkelerine uygunluk düzeyleri; kullanıcılarının hukuksal, ekonomik ve toplumsal kimlikleri ortaya çıkarılmalıdır.
- ☞ Özellikle büyük şehirlerde kirli havanın ve suyun tek doğal temizleyicisi çevredeki orman alanlarıdır. Bu nedenle yapılaşma ve rant uğruna bunlar yok edilmemelidir.
- ☞ Bu konuda doğal orman alanları milli parklar olarak ilan edilmeli, doğal sınırlar saptanmalıdır.